

REPRO: PAMÁTNÍK NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ

Výstava Anatomie knihovny uvádí návštěvníka nejen do světa jedné kolekce knih, ale zároveň předvádí možnosti současného výstavnictví, jako téměř samostatné výtvarné disciplíny.

V útrokách Karáskovy knihovny

Anatomie knihovny

výstava

Památník národního písemnictví
Letohrádek Hvězda
Do 31. října, denně
mimo pondělí
od 10 do 17.

Karel Kolařík,
Alena Petruželková
(eds.):

**Knihovna
Karáskovy galerie
a její světy**

Památník národního písemnictví/Arbor vitae
248 stran
690 Kč
ISBN
978-80-7467-002-2

L iterární dílo symbolistického prozaika a básníka Jiřího Karáska ze Lvovic (občanským jménem byl Josef Karásek, svůj literární pseudonym rozvinul až do podoby Jiří Josef Antonín Karásek ze Lvovic), se časem stalo pouhou literární raritou. Jen občas na básničku či text narazíme v nějaké antologii; výjimkou je letošní vydání trilogie Romány tří mágů v edici Alrúna (Volvox Globator), kde se ovšem Karáskovy prózy ocitly většinou po boku dalších podobných rarit. Skomírá-li však dnes pověst Karáska-literáta, pověst Karáska-sběratele je stále živá. Ví se o jeho sbírce grafiky a dalších výtvarných artefaktů, ví se o jeho rozsáhlé knihovně. A právě soubor knih, který byl v rámci tzv. Karáskovy galerie vytvářen a rozšiřován v letech 1925 až 1951, se ocitl v zájmu pozornosti badatelů z okruhu současného správce knihovny, Památníku národního písemnictví.

Část knihovny představuje (po deseti letech veřejně vlastně poprvé) výstava Anatomie knihovny v pražském letohrádku Hvězda. Název expozice – Anatomie knihovny – přirovnává, nikoli násilně, Karáskovu knižní kolekci k živému organismu. Zatímco středový prostor prvního

patra letohrádku představuje knihovnu jako celek, prostřednictvím různorodých hřbetů v policích, boční místnosti jsou zasvěceny pozoruhodným detailům. Jedna ukazuje knihy s exlibris a razítky majitelů, s podpisy a dedikacemi autorů i se signaturami a razítky Karáskovy knihovny. Druhá pak nahlíží do specifických odnoží knihovny – do bohaté kolekce literatury o baroku či japonském umění, do kolekce věnované kvalitně upraveným a vytištěným publikacím z lipské tiskárny Wilhelma Drugulina či do kolekce ezoterické literatury (Karásek se velmi zajímal o okultismus a byl členem české společnosti hermetiků Universalia). Třetí pak zaplňují aukční a výstavní katalogy. V další místnosti můžeme – prostřednictvím sedmi psacích stolů a židlí – nahlédnout do pomyslné Karáskovy pracovny, místa pro přemýšlení, psaní, čtení, studium. Nebylo to nijak lehké, převést na první pohled vizuálně strnulou knihovnu do podoby poutavé expozice. Autorem originálního řešení, které si dobře poradilo také se složitou architekturou letohrádku, je Zbyněk Baladrán. Anatomie knihovny je vlastně výstavou na druhou. Uvádí nás do světa Karáskovy knihovny, ale zároveň předvádí možnosti současného

výstavnictví, jako téměř samostatné výtvarné disciplíny.

Do složitých vnitřních vazeb nitra Karáskovy knihovny uvádí zájemce detailněji obsáhlá kolektivní publikace Knihovna Karáskovy galerie a její světy, která u příležitosti výstavy vychází. Kromě studie Pravoslava Kneidla z roku 1971 je to vlastně první odborná reflexe tématu.

„Knihovnu Karáskovy galerie... tvoří více než čtyřicet tisíc svazků uspořádaných do šedesáti římsky číslovaných signaturních řad (I–LX), které jsou zpravidla dále členěny písmeny, popřípadě písmeny s číselnými indexy (I A, I A2), a přibližně deset tisíc svazků, z valné většiny přijatých až po Karáskově smrti, které nebyly během samostatné existence Karáskovy galerie zkatologizovány ani označeny signaturami (ale jen evidovány do přírůstkových knih), k čemuž nedošlo ani po začlenění sbírky do Památníku národního písemnictví.“ Takové jsou základní údaje o knihovně ve vstupní stati Karla Kolaříka.

Knihovna původně byla jen jakýmsi doplňkem ke galerii výtvarných děl, která se 17. května 1925 otevřela v Michnově paláci na pražském Újezdě. Jiří Karásek zde,

v prostorách České obce sokolské, zpřístupnil svoji výtvarnou sbírku, složenou především z komornějších žánrů. A ke sbírce přidal i všeliké knihy s výtvarnou tematikou – „od slovníků umělců či technik, ikonografické i bibliografické literatury přes vědecké i populární monografie věnované jednotlivým výtvarníkům, uměleckým stylům a epochám po práce z teorie a estetiky,“ vypočítává Kolařík. „Tyto knihy doplňovala literatura zabývající se sběratelstvím a nechyběly ani publikace reflektující aktuální umělecké a sběratelské dění, tedy především výstavní a aukční katalogy.“ Karáskova galerie i její knihovna začaly však rychle bobtnat, otevřeny darům autorů, ilustrátorů, nakladatelů, přátel a sympatizantů, jiných sběratelů či jejich pozůstalých. Sám Karásek přidával do knihovního fondu i díla beletristická, povětšinou taková, která souzněla s jeho estetickou orientací. Stěhoval sem i knihy ze své osobní knihovny, které již jeho byt nestačil. Původní jedinečný profil se rozplýval v jakési všeobjímající mlhovině – i když ani tato eklektičnost nepřipravila knihovnu o půvab, možná dokonce naopak. „Libovolný umělecký projev nalezl v Karáskově galerii své místo a podobně také jakýkoliv knižní či výtvarný dar

Poslední případ

Románem *Neklidný muž* ukončil švédský prozaik Henning Mankell detektivní sérii o komisaři Wallanderovi. A přidal další dílek do skládačky svého obrazu světa. / Ivan MATĚJKA

P átrání, které v románu *Neklidný muž* (švédsky vydáno roku 2009) komisař Kurt Wallander vede, je tentokrát vlastně neoficiální, mimo jeho úřední povinnosti. Oficiálně by se v případě záhadného zmizení tchána své dcery, velitele ponorky ve vyzvědě, ani angažovat nemohl. Ale na druhou stranu nemusí dbát na přesné služební postupy – stojí „mimo hru“. Až do konce. A větší část toho, na co při svém neformálním vyšetřování přijde, si musí stejně navždy nechat pro sebe. Kromě vyšetřování má ovšem na stránkách knihy co dělat sám se sebou, se svými problémy, s nemocí, která se nenápadně vkrádá do jeho dnů, s novým uspořádáním svého života. Nechtěné okolnosti ho nutí bilancovat, ohlížet se po vztazích k lidem, kteří mu byli blízcí, po klíčových událostech svého života a kariéry. Je mu pětapadesát, má leccos za sebou, a s některými lidmi, kteří jeho život poznamenali, se musí už i navždy rozloučit. A taky se musí ve vzpomínkách

vracet k podivným událostem nedávné švédské historie – zejména k pohybu neznámých ponorek ve švédských vodách na počátku osmdesátých let či k doposud neobjasněné vraždě sociálně demokratického premiéra Olofa Palmeho –, k atmosféře světa, jemuž nesmířitelně dominovala konfrontace dvou velmocí.

Mankell ani tentokrát nezapře, že jeho pohled na svět nemá nic společného s obrazem, který vnucují unifikovaná média. „Jako většina spisovatelů, i já chci psaním přispět k tomu, aby se svět nějakým způsobem stal lépe pochopitelný,“ říká v závěrečné poznámce. Kriminální román se k tomu hodí výborně, neboť v něm – pokud je opravdu dobrý –, nejde zdaleka jen o zločin, který by měl být vyřešen, ale také o „psychologické zkoumání kultury, kterou zobrazuje“.

Kurt Wallander ovšem na rozdíl od svého autora není žádný homo politicus. „Výrazy jako »studená válka« nebo »neúčast ve vojenských aliancích« pro něj byla slovní

REPRO: BBC

Knihy o komisaři Wallanderovi se dočkaly hned několika zpracování do televizních seriálů. I u nás byl uveden ten z produkce britské BBC, v němž titulní postavu hraje známý shakesperovský herec Kenneth Branagh.

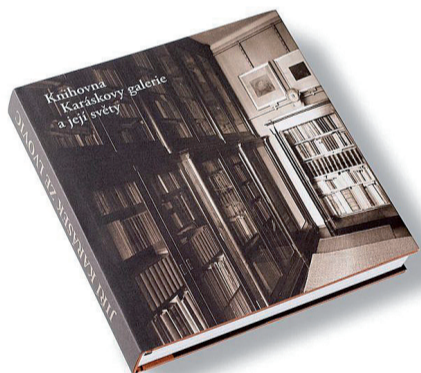

(obzvláště pak cenný či rozsáhlý) založil v galerii novou sbírkovou oblast, a tak se extenzivně a nesoustavně utvářely jak ve výtvarné sbírce, tak v knihovně užší a širší celky, které se dále mezi sebou spojovaly pletivem více či méně zřetelných souvislostí. „Mnohé z těchto souvislostí studie v publikaci odhalují, mnohé jsou spíše zatím tušené. Knihovna Karáskovy galerie skýtá ještě dostatek podnětů k bádání. Pozoruhodný je i sám osud galerie a její knihovny. Vlastníkem muzea vybudovaného z Karáskových sbírek byla Česká obec sokolská, Karásek však sbírky – na základě darovací smlouvy – spravoval, rozšiřoval a řídil. Dar musel zůstat v celku, galerie měla „navždy“ nést Karáskovo jméno, měla být „navždy“ veřejně přístupná. Ze sídla Sokola, Michnova paláce – nověji zvaného také Tyršův dům – se stěhoval až v protektorátních letech. V srpnu 1944 přestěhovali němečtí vojáci knihovnu do Chotkova paláce, na místo původního určení se vrací až po osvobození, pro veřejnost se ale otevírá až v roce 1948. Po Karáskově smrti (5. března 1951) galerii a knihovnu spravovalo kuratorium. Tělovýchovný institut, který se v Tyršově domě nově zabydlel, však naléhal, aby místnosti vyhrazené Karáskovu dědictví získal pro své potřeby. Situaci se zabývala nejvyšší politická místa – a v roce 1955 bylo rozhodnuto

převést Karáskovu galerii i knihovnu do Památníku národního písemnictví. Jednou z variant dalšího osudu ovšem bylo, že se sbírky rozdělí do různých kulturních institucí. Proti tomu se však ohrazovaly veřejně známé osobnosti, například malíři Ludvík Kuba, Max Švabinský, Josef Lada či básník Petr Bezruč. Znovu se tato hrozba objevila v roce 2007, kdy se na ministerstvu kultury uvažovalo o rozdělení celého Památníku. Žádné osobnosti se proti tomu ovšem už neohradily... Výstava i publikace nám připomínají, jak pozoruhodnou osobností evropského významu byl – dnes trochu pozapomenutý – Jiří Karásek ze Lvovic. A připomínají také téměř zmizelou tradici rozsáhlých osobních (či rodových) uměleckých sbírek a knihoven. .

Jan VRBA

Autor je literární publicista.

spojení, která v podstatě postrádala význam. Byl si vědom toho, že jeho znalosti z historie jsou extrémně omezené, taky to nikdy nepopíral. Dřív se o tyto věci nijak zvláště nezajímal. „Události, které se bezprostředně dotknou jeho rodiny, jej ale přinutí, aby na svém přístupu něco změnil. „Vyprávění o Kurtu Wallanderovi nenávratně končí. Těch deset, možná patnáct roků, které mu zbývají, patří pouze jemu...“ píše Mankell v posledním odstavci Neklidného muže. Ovšem už mezi posledním Wallanderovým případem a předchozí, devátou knihou série, zahájené roku 1991 a rozmnožované rok co rok dalším svazkem, zeje propast deseti let. Mankell se ke svému hrdinovi, o němž s jistou ironií říká, že ho vlastně nemá jako člověka příliš rád – což ovšem nevádí, protože „je vymyšlený“ –, původně po roce 1999 už nechťel vracet. Wallanderovo místo měla zaujmout jeho dcera Linda, která šla v otcových šlépějích a vstoupila do řad policie. Ale i tuto linii Mankell opustil, když zemřela herečka Johanna Sällströmová, která Lindu

hrála ve švédském televizním seriálu o Wallanderovi. Zatímco jinde ve světě jsou Mankellovy knihy obdivovány – švédský prozaik patří v posledních letech mezi deset neuspěšnějších autorů světa –, u nás zatím neměly (na rozdíl od děl mnoha jiných severovýchodních kriminálních žánru) větší ohlas. Snad to změnil loni vydaný Číňan v kvalitním překladu Heleny Stiesové. Z románů o Wallanderovi u nás zatím vyšly první svazky série, každá v jiném překladu a v jiném nakladatelství – Vrah bez tváře (Olympia 2001) a Mrtví ve člunu (Motto 2005). Host se to chystá napravit, do roku 2017 by měla být čtenářům k dispozici celá série. Brněnské nakladatelství tím jen znovu potvrdí momentálně dominantní roli ve vydávání detektivní a kriminální literatury té nejvyšší kvality.

Henning Mankell
Neklidný muž

Přeložila Helena Stiessová
Host, 486 stran, 329 Kč,
ISBN 978-80-7294-715-7.

PRAHA MĚSTO LITERATURY

Prague City Of Literature

Davel Mandys

PRAHA MĚSTO LITERATURY

Literární životopis hlavního města od 9. stol. do začátku 3. tisíciletí včetně přehledu důležitých pražských literárních událostí a jejich souvislostí s historií celé země...

Reprodukce knižních ilustrací i citace z uměleckých děl se vztahem k literatuře...

Více na www.prahamestoliteratury.cz

260 Kč česká verze
290 Kč anglická verze

Vydala Městská knihovna v Praze v roce 2012 (95 s., 21 obr., ISBN 978-80-85041-30-9).
Knihu kupujte v Ústřední knihovně na Mariánském náměstí 1, Praha 1, nebo objednávejte mailem na knihovna@mlp.cz.
Zdarma doručíme do každé naší pobočky!

PRAHA PRAHA PRAHA

INZERCE

NOVINKY

NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

Život novináře
Karel Pacner

JSME V ČEŠTINĚ DOMA?

Markéta Pravdová

Ze 70 000 e-mailových dotazů adresovaných jazykové poradně Ústavu pro jazyk český AV ČR předkládáme knižní výběr těch nejzajímavějších a stále aktuálních. Některé z nich se staly „dotazem týdne“ a byly v průběhu let 2006–2010 zveřejněny na internetových stránkách jazykové poradny. Z bohatého materiálu vznikla publikace, jež přitažlivou a srozumitelnou formou seznamí čtenáře na příklad s tím, co znamená slova kokino, hujer, mimela, oušček, mrcasit se, odliš se vzaly výrazy maldánky, přeladačka, syťák, starý paprika, jaký je původ rčení foukat jak na vítrholci, mít řeči čtyřiapadesát, proč se žena vdává, ale muž žení, jak se jazykovedci dívají na slova hostka, lidryně, mažoret, jak skláňovat slova boss, kynkažu, jakého rodu je Pluto, patogen, zda psát imbus nebo imbus atd. Knižka je určena všem, jímž čeština na začátku třetího tisíciletí není lhostejná.

Jsme v češtině doma?
Markéta Pravdová

www.academia.cz
www.academia knihy.cz
www.eknihy.academia.cz